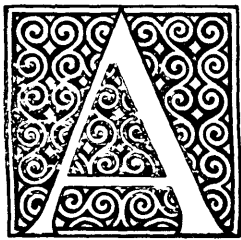

Jelfy Gyula felvétele.

LEGFŐBB HADVEZETŐSÉGÜNK.

Az 1809-ik emlékezetes esztendőben egyedül állottak harcban a Habsburg-államok a francia imperátor roppant hatalmával, aki Európa nagyobbik felének gyeplőit tartotta vaskezében. Akkor, immáron több

mint száz éve, egy nemes testvérpár állt a csaták élén. *Károly* főherceg az idősebbik, az északi hadseregnek volt a vezére, *János* főherceg a déli csapatokat vezette. És íme a nagy háborúban, amikor a monarchia a Német-birodalommal való hűséges szövetségben a fegyvereknek egész világával áll szemben — az asperni győző két unokáját látjuk vitéz seregeink élén, északon és délen.

Frigyes főherceg, tehát ezúttal is az idősebbik fivér, aki mint hadseregfőparancsnok, a tábornagyi botot tartja kezében, mint az összes fegyveres erő fővezére, egyben közvetlenül vezeti az oroszok ellen harcba állított haderőket.

A királyi herceg a gyalogságtól került ki. Különösen Magyarországon ismerik és becsülik őt abból a sok éven át való működéséből, amelyet mint a pozsonyi ötödik hadtest parancsnoka fejtett ki; mély nyomokat szántott az osztrák landwehr főparancsnoki állásában való munkásságával is. Ferenc Ferdinánd főherceg megöletése után, mint a hadseregnek rangban legidősebb tábornoka, annak helyébe lépett. A háború kitörésekor Ő felsége teljes megnyugvással ruházhatta rá a

hadseregfőparancsnoki tisztet. Megnyerő, melegszívű egyénisége csakhamar megszerezte számára mindeneknek rokonérzését s örömradiállal üdvözölték őt, amikor szemlét tartott egész csapattesteken vagy egyes ezredekben.

Jenő főherceg vezérezredes tábornagybátyjánál hét évvel fiatalabb. Kimagasló, büszke alakját az egész hadsereg ismeri. Fiatal tiszti korában járt a hadiiskolába, mint ezredes a 13-ik huszárezrednek volt parancsnoka, utóbb mint dandár- és hadosztályparancsnok a gyalogságnál szolgált, majd végül, miután hosszú éveken át a 14-ik hadtestnek s egyben Tirolnak volt parancsnoka, hadseregfőfelügyelővé lépett elő. Egészségi állapota 1912-ben összes alárendeltjeinek s különösen a derék tiroliaknak nagy sajnálatára a katonai szolgálat elhagyására kényszerítette.

A főhadiszálláson, mely székhelyét a hirtelen változó viszonyok szerint több ízben változtatta, a háború kitörésétől kezdve állandóan ott tartózkodik *Károly Ferenc József* főherceg, a mi trónörökösünk.

Nemcsak nevében és magatartásában emlékeztet a huszonhétéves huszárezredes ifjú és egyenes alakja a mi felséges uralkodónkra. A hasonlatosság akkor válik igazán felőtllővé, ha visszatekintünk abba az időbe, amikor az alig 18 éves *Ferenc József*, ugyancsak huszárezredesi egyenruhában, megjelent Radetzky dicső táborában és Santa Luciánál átesett a tűzkeresztségen. Akkoriban Radetzkynek egyik régi bajtársa és barátja a fiatal *Ferenc József* főherceg megpillantásakor ezt mondotta :

— Olyan időkben, amilyeneket akkor át-
éltünk, mindnyájan éreztük, mekkora érték
egy harcias uralkodó; nem csoda, hogy a
trónörökös fényes alakja ott a santaluciai
halálmezőn új remények felkelő csillaga volt
mindnyájunk számára.

Mostan való trónörökösünk is személyes
tapasztalatból ismeri meg a háború valóságos
világát. Több ízben járt a harc vonalon, a
lövészárkokban, a tüzérségi állásokban és ta-
nuja volt ezredeink önfeláldozásának és vitéz-
ségének.

A hadsereg főparancsnokságtól a szálak ide-
gek módjára az egyes hadseregekhez vezetnek.
A hadvezér a modern háború hadműveleteit
és ütközeteit, amelyek gyakran több száz kilo-
méternyire terjednek — bármily békésen hang-
zik is ez — csak a zöld asztal mellől vezet-
heti. A vezérek dombjának regényes képe el-
tűnt; annál megfeszítettebben kell dolgozni az
agynak és az idegeknek. A stratégiai
gondolatokat csak nagy vonásokban lehet a
főhadiszálláson kiadni. Ezeket a gondolatokat
a hadműveleti valóságba leginkább az egyes
hadseregeknél ültetik át.

Haderőink főrésze természetesen a monar-
chia északi határain áll, még pedig a követ-
kező parancsnokok alatt:

1. Első hadsereg: *Dankl* lovassági tábornok.
2. Második hadsereg: *Böhm-Ermolli* lovas-
sági tábornok. Ebben a hadseregben van mint
a 7-ik hadtest (a háború elején a 31-ik gyalog-
hadosztály élén állt) parancsnoka *József* fő-
herceg.
3. A harmadik hadsereg most *Boroevics*
gyalogsági tábornok vezérlete alatt áll, a há-

Jenő főherceg.

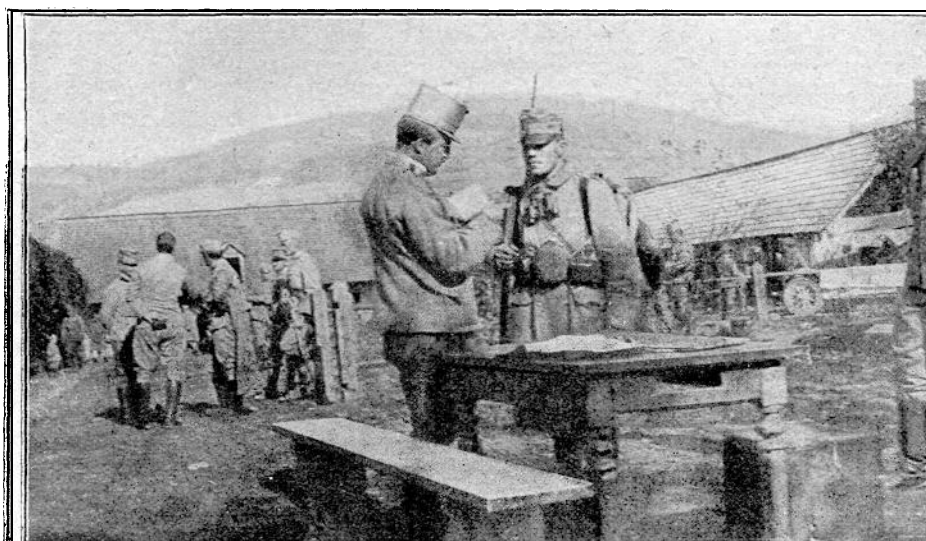
Erdélyi felvétele.

ború elején *Brudermann* lovassági tábornok
volt a parancsnoka.

4. A negyedik hadsereget *József Ferdinánd*
főherceg vezeti, a háború elején szerepelt
Auffenberg gyalogsági tábornok helyett.

Van ezeken kívül még néhány több-kisebb
önálló *hadseregcsoport*. A háború elején különösen
a *Kummer* lovassági tá-
bornok vezette csoport, utóbb báró *Pflanzer-Bal-
tin* lovassági tábornok és
Kövess gyalogsági tábor-
nok *hadseregcsoportjai*
szerepeltek.

A déli harctéren levő
csapatok mint ötödik had-
sereg vannak összefoglal-
va. Ez a hadsereg a Bal-
kán-haderők parancsnok-
ságának van alárendelve.
Ennek kötelékébe tartoz-
nak Bosznia és Hercego-
vina parancsnoka, *Sar-
kotics* lovassági tábornok,

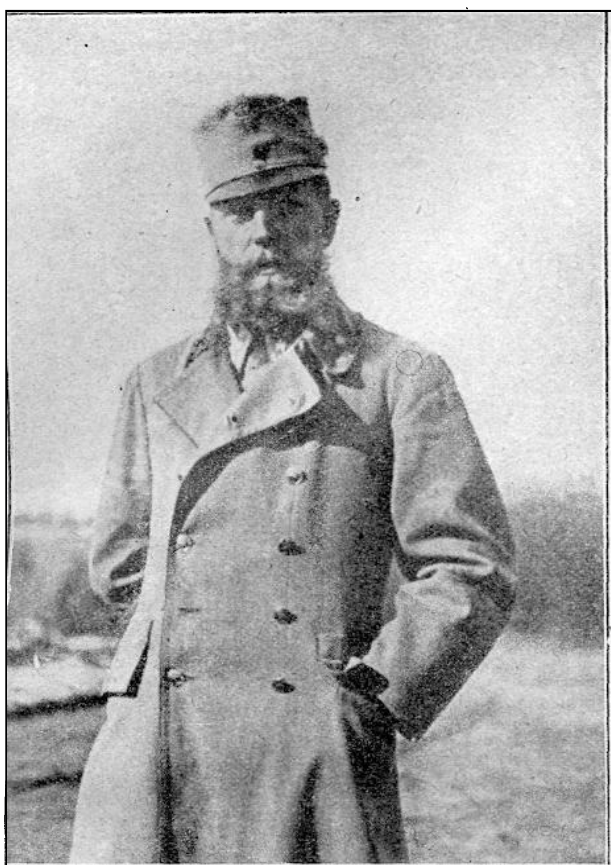
József főherceg jelentést vesz át.

Hötzendorfi Conrad Ferenc báró,
az osztrák-magyar hadsereg vezérkari főnöke.

Jobst R. Wien felvétele.

Az Athenaeum nyomása.

József Ferdinánd főherceg.

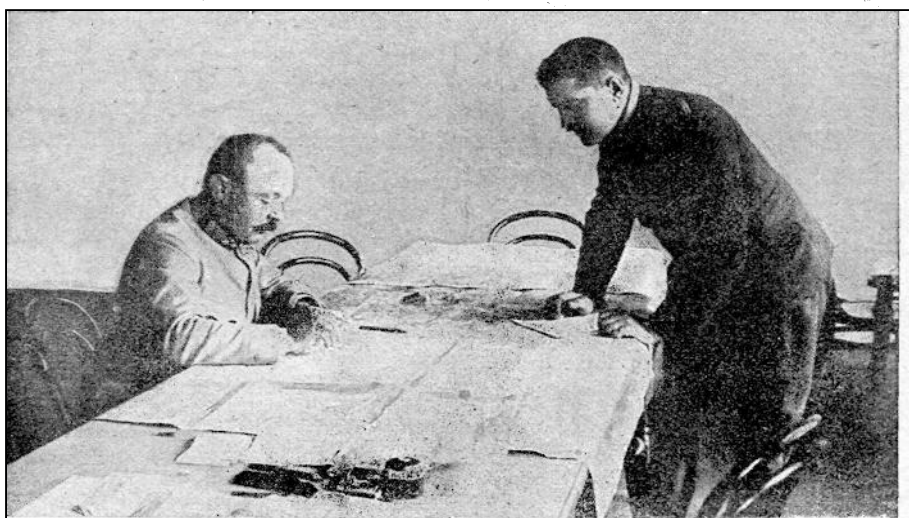
valamint a dunai hajóraj monitorai és őrnaszádjai is.

Déli haderőknek ez a szervezete 1914 december vége óta. Eladdig Potiorek tábornagy volt megbízva úgy Bosznia és Hercegovina katonai kormányzatával, mind a Balkán-haderők főparancsnokságával, mint az utóbb felosztott hatodik hadsereg vezérletével; az ötödik hadsereg parancsnoka ez időben Frank gyalogsági tábornok volt. Az előbbinek oldalán a vezérkari főnöki tisztet Böltz vezérőrnagy töltötte be. Jenő főherceg azonban a déli haderők parancsnokságának átvételekor a szerb Timok-divízió megsemmisítése által híressé vált Krausz Alfréd altábornagyot szólította maga mellé első tanácsosul.

A mi kicsiny, de büszke hajóhadunk éberem áll

őrt az Adrián Haus tengernagy parancsnoksága alatt. A tengernagy, aki 1869-ben mint hajókadét lépett be tengerészetünkbe, 44 évvel később e fegyvernemünknek legfőbb parancsnoka lett. Előkelő, hajlékony alakján alig látszik nyoma annak, hogy 64-ik évét éli. Kifejezésteljes, tetterőt és energiát mutató arcát minden tengerésztiszt ismeri. A szűkszavú, egész magatartásában Tegethoffra emlékeztető tengerész bizonyára tisztán fogja megőrizni az osztrák-magyar tengerészeti lobogó becsületét és a hazai vizeket pokollá teszi majd az ellenség számára.

Az összes fegyveres erő vezérkarának főnöke, hőtendorfi báró Conrad Ferenc vezérezredes, közepesnél alig nagyobb, majdnem gyengének látszó, de ínas és nélkülözéshez szokott alak. Átszellemült arcának vonásai élesen rajzoltak, jellegzetesek; de egyetlen pillantás e férfiú lelkes szeméibe arról győzi meg a szembenállót, hogy nemcsak értelme és akaraterije, hanem szíve is a helyén van. A háború kitörésekor három fiát állította a haza szolgálatába: egyikük vitéz dragonyosaival közös sírban fekszik. 1906-ban, amikor a mürzsteigi program orosz részről való teljes semmibevevése nyilvánvaló lett, Conrad tábornokot hívták meg a vezérkar élére, amely magas tisztében rövid, egyszeri megszakítással mind a mai napig megmaradt. Conrad báró nemcsak egy név, hanem egy programnak is a megsemmisítője. Jelképe a mi fegyverben álló hőseinknek, akik valamennyien meg vannak győződve, hogy e jelben győzni fognak. A vezérkari főnök most 64 éves. Már fiatal tiszt korában az a szerencse jutott neki osztály-

A 3. osztrák-magyar hadsereg parancsnoka, Boroevics Szvetozár gyal. tábornok, a főhadiszálláson hadsegédével.

Seebald C. Wien, felvétele.

Frigyes főherceg és Károly Ferenc József trónörökös a huszárok közt.

Jelky Gyula felvétele.

részül, hogy két ízben is részt vehetett háborús műveletekben: az okkupációban és az 1887. évi felkelés leverésében.

Helyettese és tanácsadója feldsturmi *Höfer* Ferenc altábornagy, aki a hivatalos vezérkari közleményeknek is a szerzője. A legfontosabbnak, a hadművelleti osztálynak főnöke *Metzger* József vezérőrnagy. A személyi kérdéseket tárgyaló részletalosztályt *Kaltenborn* vezérőrnagy vezeti, míg a sajtóhadiszállás parancsnoka *Hoer* Miksa vezérőrnagy, az ismertnevű történetíró.

Főhadiszállásmesterré való kinevezéséig *Freytag-Loringhoven* báró porosz királyi vezérőrnagy volt a mi főhadiszállásunkra vezénnyelve az intézkedésekben való egyöntetűség elérése céljából. Ez idő óta *Cramon* vezérőrnagy tölti be ezt a tiszteket, míg a mi részünkről *Stürgkh* gróf altábornagy tölti be ugyanezt a tiszteket a német főhadiszálláson.

Magától értetődik, hogy az Oroszország ellen működő haderők két vezérkara is állandó érintkezést tart fenn egymással, ami biztosítja az intézkedések és a hadi cselekedetek egyöntetűségét és folytonosságát, egyben a lehető legkisebb mértékre szállítja le azokat a vesze-

delmeket, amelyek minden koalíciós hadsereget az egységesség hiánya révén fenyegetnek. Még a legegyszerűbb embernek is szemléltetően mutatkozik meg a mi benső szövetségi viszonyunk azáltal, hogy német csapatok küzdenek a mi parancsnokságunk alatt (mint például *Linsingen* gyalogsági tábornok csoportja a Kárpátokban), viszont osztrák-magyar csapatok állanak német vezérelt alatt. Különösen ki kell emelnünk itt nehéz motoros mozsárütegeinket, amelyek *Langer* ezredes vezetése alatt a nyugati hadszíntéren oly nagy szolgálókat tettek.

A főhadiszállásnak mintegy árnyéka a hadtápfőparancsnokság, melynek a működő csapatok összes szükségleteiről való gondoskodás a kötelessége. Természetes, hogy minden hadseregnek és önálló hadseregcsoporthoz megvan a maga külön hadtápparancsnoksága. Ennek a csapatellátásra és lőszerpótlásra oly rendkívül fontos és döntő jelentőségű szervezetnek az élén *Kanik* altábornagy áll.

Milyen hatalmas munkát kell elvégeznie naponta ennek a szervezetnek, mennyire óraműszerűen kell működnie ennek a bonyodal-

mas szerkezetnek, hogy a milliós hadseregek megkapják mindazt, amire valósággal óránként szükségük van! El lehet mondani, hogy a győzelmet a hadtápterületen készítik elő, mert táplálás nélkül minden gép megtagadja a szolgálatot, legfőképp pedig az emberi gép. A hadtápparancsnokságtól száznak vezetnek a hadseregfőparancsnokságnál működő tábori szállítási vezetőségekhez, azután a központi szállítási vezetőségekhez is. Ezeknek a központoknak feladata a hadműveleti célokra és a beállott hiányok pótlására szolgáló csapatok szállítása is. A hiányok pótlását a különböző ezredek és zászlóaljok pótkeretei szolgáltatják az új legénység kellő kiképzése után. Ha a kiképzett menetalakulatok hadbavonultak, mindegyik pótkeret előlről kezdi munkáját.

Azok mellett a nagy veszteségek mellett, amelyek együtt járnak a modern háborúval, különösen nagy gondot kell fordítani a tisztihányagnak idejekorán való pótlására. A mi katonai iskoláink segítségével és az egyéves önkéntesség útján a hadsereg számára megnyert polgári értelmiség emberanyagának kiváló tulajdonságai révén e téren mintaszerű a szervezetünk. Talán fölösleges mondanunk, hogy hirtelen beálló bonyodalmak esetére gondoskodás történt arról is, hogy szükség esetén teljesen harcképes tartalékhadsereg álljon a hadvezetőség rendelkezésére. Ennek a nehéz feladatnak vezetése *Rohr* lovassági tábornokra, a magyar királyi honvédség főparancsnokára van ruházva. Bizonyos vonalaknak és szakaszoknak idejekorán való megerősítése is mindjárt a háború első hónapjától kezdve a kellő mederben haladt úgy, hogy meglepetésekkel szemben csakhamar minden irányban biztosítva voltunk. Az orosz gőzhengert, amely felénk gördült, nemcsak megállítottuk, hanem több ízben visszavonulásra is kényszerítettük; amit vitéz csapataink mellett azoknak a vasból való férfiaknak is köszönhetünk, akik hadvezetőségünk élén állanak.

Magától értetődik, hogy a közös hadügyminisztérium és a monarchia két államának honvédelmi minisztériumai sok tekintetben szoros kapcsolatban állnak a hadseregfőparancsnoksággal. Azt a roppant munkát, amelyet ezek a minisztériumok végeztek, valójában majd csak a háború után lehet igazán áttekinteni. Különösen a honvédelmi minisztériumoknál kell ezt a körülményt hangsúlyozni, hisz ezeknek hatáskörébe tartozik a népfelkészítés óriási tömegeinek szervezése és a csendőrségi szolgálat is.

Krobatin báró, a jelenlegi közös hadügyminiszter, a tüzérségből emelkedett magas polcára. Ezért a fegyvernemért már csoportvezető, majd utóbb osztályfőnök korában is szinte megmérhetetlen munkát végzett. Legnagyobb érdeme a jelenlegi hadügyminiszternek hadseregünk felfegyverzésének és technikai felszerelésének az a döntő átalakítása és kifejlesztése, amelynek 1896 óta mindnyájan tanúi lehettünk. Az M. 95. ismétlő fegyver, a katonai revolver és pisztolyok, a Skoda—Maxim-rendszerű lovassági és hegyi gépfegyverek, az erősítések, a katonai léghajózás, a fényszórókészülékek, a tábori mozgókonyhák, vasutak, táviró, telefon, jelzőrendszerek, a tábori és a nehéz tarackok, a vár- és ostromágyúk, a 30·5 és 42 centiméteres mozsarak az ő alkotásai. És ha a mi acélbronzunk már ma ellentállóbbnak mutatkozik és jobban beválk, mint a nikkelkróm-acél, amelyet ellenfeink használnak, ez kizárólag *Krobatinnak* köszönhető, aki a fegyvertechnikusoknak és az ezek nyomán szajkoló laikusoknak majdnem sarkigazsággá vált jelszavától meg nem tévesztve, a modernizált *Uchatius*-bronz mellett foglalt állást s így ágyúink anyagának kérdését ebben az értelemben döntötte el. Az ő szívós ragaszkodása a helyes eszméhez most már nemcsak az államgazdasági szempontokkal,

Maróti G. tanár eredeti rajza.

Dankl Viktor lov. tábornok, az 1. hadsereg parancsnoka. 49

hanem dicsőséges tüzérségünknek nagy sikerei által is igazolva van.

A most már 66 éves tábornok 1912 óta áll a hadügyminisztérium élén.

Báró *Hazai* gyalogsági tábornok, magyar királyi honvédelmi miniszter, egész hosszú szolgálati idejét — a vezérkari szolgálattal való kapcsolat időszakát kivéve — a honvédségnél töltötte be. Ez a tábornok az igazi magyar nemes ember típusa, benne nagy mértékben mutatkozik meg az a meleg, szívhez szóló bajtársiasság, amely a habsburgi hadseregben ős idők óta annyira otthonos volt. Az a hatalmas fejlődés, mely a magyar honvédséget a legutóbbi évtizedben annyira előrevitte, nagyjából Hazai érdeme.

Ő volt az, aki már régebben, mint a honvédevezérkari tisztitanfolyam tanára és parancsnoka, a legmodernebb kiképzésnek nyitott utat a honvédségben. Az 1904. évtől kezdve, előbb mint a magy. kir. honvédelmi minisztérium első csoportjának főnöke, majd hat évvel később mint honvédelmi miniszter, rendkívüli tevékenységet fejtett ki. Hazai báró éles szemmel felismerte, hogy Magyarország befolyása annál inkább növekszik, mennél jobban megbővülnek Szent

István koronája honvédségi szervezetének keretei. A honvédtüzérség felállítása az ő legsajátabb műve. Hazai báró irodalmi téren is a legnagyobb sikerrel lépett fel. Munkássága a katonai szakirodalmon kívül kiterjed a történetírára is, nem is szólva azokról az érdemekről, amelyeket mint a Ludovika Akadémia Közlönyének szerkesztője szerzett.

Báró *Georgi* gyalogsági tábornok 1907 óta osztrák land wehrminiszter. Prágai katonacsaládból származik.

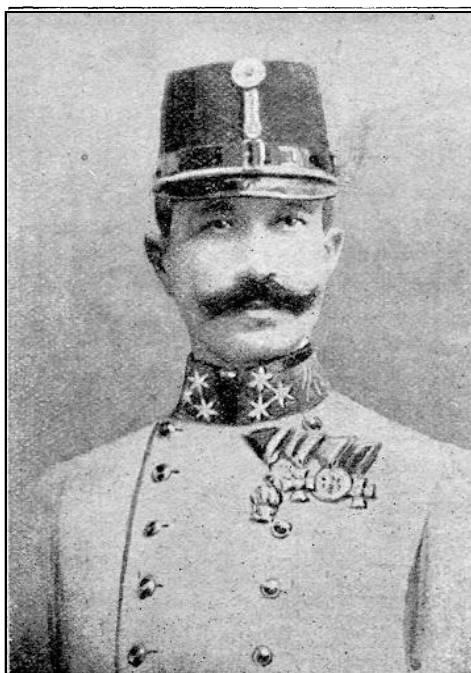
feldsturmi Höfer G. altábornagy, az osztr.-magy. vezérkari főnök helyettese.

Rövid, katonásan szabatos beszédmódja nemcsak a hadsereg, hanem a parlament körében is rokonszenves tette őt. Katonás, majdnem fiatalos alakja szinte elfeledteteti, hogy ez a tábornok is túl jár már a hatvannegy esztendőn. Báró *Georgi* sok tekintetben irányító szerepet töltött be. A land wehr csapatoknak gépfegyverekkel való gazdag felszerelése, ami egyenesen példaadó volt, a land wehr tarack- és ágyúszereideinek felállítása, a külön szervezett és felszerelt hegyi csapatok megmentése: mindez az ő műve. Már fiatal vezérkari tiszt korában, az 1882-ik évi harcokban elnyerte a katonai érdemérmet. Utóbb irodalmi tevékenységet is folytatott.

* * *

A hadseregfőparancsnokság a királyi katonai iroda útján tesz jelentést Ő felségének. Ennek az irodának hosszú idő óta Bolfras báró a vezetője, s ő terjeszti a jelentéseket a király elé. Akadályoztatása esetén *Marterer* altábornagy helyettesíti.

A tábori iratok mérhetetlen tömege, közöttük a harctéri írott parancsok, az ütközetleírások, jelentések, nyilvántartások, harctéri helyzetvázlatok, amelyeket a hadseregfőparancsnokságtól, az egyes seregektől, hadtestektől, hadosztályoktól, dandároktól stb. gyűjtenek össze, a hadilevéltárba kerülnek, ahol *Voinovich* gyalogsági tábornok, levéltári igazgató utasításai szerint rendezik, feldolgozzák és a jövő történetírás számára készentartják. Ezenfelül minden különleges, a puszta köteleességteljesítésen túlmenő, kitüntetésre méltó cselekedetről az erre felhatalmazott parancsnokok »jutalmazási javaslatot« készítenek.

Böhm-Ermolli Ede lovag, tábornok, a második osztr.-magy. hadsereg parancsnoka.

Magától értetődik, hogy ezeknek az írásbeli jelentéseknek, amelyek a harctér sokféle veszedelmei, fáradalmai és kezdetleges életviszonyai között születnek meg, nincs meg az a hibátlan, hivatalosan szigorú

arculatjuk, amilyent az előírás szerinti szolgálati iratoknál meg szoktak követelni. Némelyik ilyen jelentés valami kis jegyzőkönyvből hirtelen kitépett papirdarabka, amelyre a tisztt az ütközet izgalmától még reszkető kézzel vetett oda néhány plajbással írott sort.

A szakadozott, gyűrött kis cédula, amely a formákra sokat tartó békeidőkben, mint valami képtelenség, a legszigorúbb elítélésben részesült volna, most nagy események hírhozója: jelenti egy-egy derék katonának hűségét, áldozatkészségét, hősi szellemét. És ezzel a kezdetleges papirlapocskára értékes okirattá válik, amely a szolgálati létra fokain kézzől-kézre halad s lassanként megtelik a dandárparancsnok, a hadosztályparancsnok, a hadtest- és a hadseregparancsnok, végül pedig a hadseregfőparancsnok jóváhagyásával és név aláírásaival. Így jut el végre Ő felsége íróasztalára. Itt aztán betelik szép rendeltetése. Mindegyik ragyogó kitüntetésnek, amely vitéz tisztjeink mellét díszíti, ilyen jelentéktelen papirlap a forrása.

A vitézségi érem különböző osztályainak adományozási joga a hadseregfőparancsnokságot, illetve a hadseregparancsnokot, az 1915-ben alapított bronzérem adományozási joga pedig a hadtestparancsnokot illeti meg. A vitézségi érmet II. József alapította; eredetileg csak két osztálya volt: az arany és az ezüst vitézségi érem. 1848-ban keletkezett egy alsóbb fo-

Hoen Miksa lovag, vezérőrnagy.

kozat: a másodosztályú ezüst vitézségi érem. Ehhez sorakozik most a fentemlített bronz vitézségi érem, amely azoknak a katonának jár, akiket a hadseregfőparancsnokság, vagy a hadseregparancsnokság dicsérő elismerésben részesített.

Az arany és az ezüst vitézségi érmek birtokosai életfogytiglan pénzbeli járadékot kapnak, még pedig harminc koronát, tizenöt koronát és hét korona ötven fillért havonta. Régebben minden katona csak egy vitézségi érmet kaphatott, amelyet később, ha magasabbrendű éremmel tüntették ki, vissza kellett adnia. 1849-ben azonban Ő felsége megengedte, hogy minden katona mind a három érmet

megszerezhesse. A jelenlegi nagy háborúban már több ilyen mind a három éremmel kitüntetett katonáról tudunk.

A rend- és érdemjelek sorában, amelyeket a háborúban való kiváló szolgálatokért elnyerni lehet, első helyen áll az 1757-ben alapított katonai *Mária Terézia-rend*, amelyet

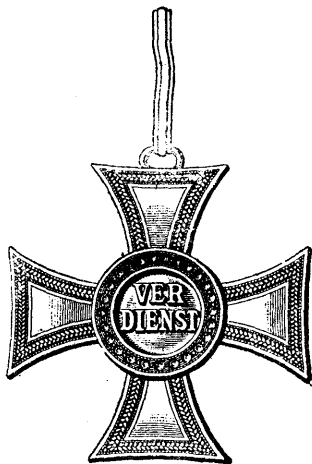
mint lovag-, parancsnoki vagy nagykeresztet (csillaggal vagy anélkül) adományoz Ő felsége. Erre a kitüntetésre igényt olyan, az ellenség előtt végrehajtott

bátor cselekedet adhat, amelyet minden becsület-érző tiszt a legkisebb lelki-furdalás vagy bárki részéről bekövetkező szemrehányás nélkül bizvást elmulasztott volna, amelyet azonban kiváló okossággal, bátorsággal és önként mégis végrehajtott.

Hasonló igényjogosultság származik okos, a harctéri szolgálatban üdvös tanácsokból, ha a tanácsadó tiszt a tanácsot nemcsak adta, hanem kiváló bátorsággal annak végrehajtásában is segített. A hadi-

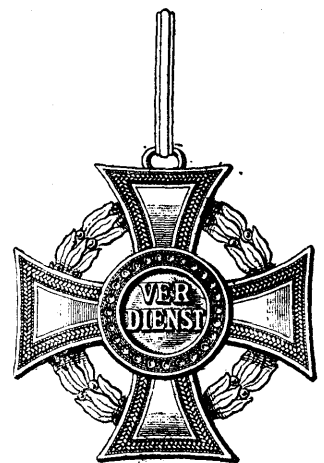
Metzger József vezérőrnagy, a vezérkar hadműveleti osztályának főnöke. Jelfy Gyula fevétele.

A katonai érdemkereszt 2. osztály hadiékítmény nélkül.

A katonai érdemkereszt 1. osztály hadiékítménnyel.

A katonai érdemkereszt 2. osztály hadiékítménnyel.

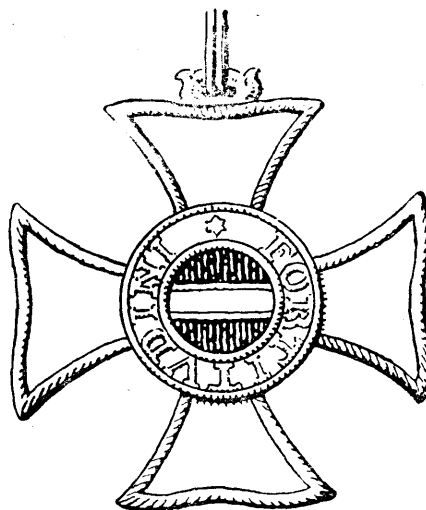
tettet maga az igénylő írja le, de szemtanuknak kell igazolniok.

A rendbe való felvétel szabály szerint a rendkáptalan javaslatára vagy a nagymester által szokott megtörténni. A rendbe való felvétellel, ha a kitüntetett nem nemes, együtt jár az osztrák vagy a magyar nemesség; folyamodásra a rend lovagja megkapja az örökös báróságot. A rend lovagjai és azoknak özvegyei külön rendnyugdíjat kapnak.

1860 óta a hadiérdemekért külön hadiékítménnyel adományozhatók még a Lipót-rend és a vaskorona-rend, 1914 óta a Ferenc József-rend is, melynek hadi eredetét a vitézségi érem szalagján való viselés jelzi. Ugyanezen szalagon viselik a lelkészi érdemkeresztet, az

ezüst és bronz katonai érdemérmét és az ezüst és arany érdemkeresztet azok, akik hadiszolgálatukért kapják. Az 1849-ben alapított katonai érdemkeresztnek, amelyet 1860 óta hadiékítménnyel láttak el, 1914-ig csak egy osztálya volt. Ez év végén Ő felsége elrendelte, hogy ez a kitüntetés három osztályban adományoztassék. A régi egyetlen osztályból lett a katonai érdemkereszt harmadik osztálya. Az újonnan alapított elsőosztályú katonai érdemkeresztet legelőször Potiorek tábornagy kapta meg a mi hadseregünkben.

A térképekben való roppant nagy szűkséget a bécsi katonai földrajzi intézet fedezi, amely Franck Ottó tábornagy vezetése alatt áll.

A Mária Terézia-rendjel.